

Ю. О. Куц,

д.держ.упр., проф., завідувач кафедри регіонального управління та місцевого самоврядування ХарРІ НАДУ

ПАРАМЕТРИ ТА ПОКАЗНИКИ ЗНАННЄВОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Розглянуто параметри та показники знаннєвості територіальної громади, дослідження й визначення яких дає можливість більш чітко проводити реформування місцевого самоврядування як основи проведення реформи в суспільстві в цілому.

Ключові слова. Територіальна громада, місцеве самоврядування, знаннєвість територіальної громади.

Сучасний стан демократичного поступу України зумовлює необхідність пошуку оптимальних варіантів поєднання інтересів людини, територіальної громади і держави. У зв'язку з цим відбуваються значні зміни в українському соціумі, теоретичне підґрунтя яких повинна забезпечувати наукова думка державного управління. На сьогодні реформуванні українського суспільства повинно базуватися на відведенні ключової ролі територіальній громаді в цьому процесі. Тому знаннєвість територіальної громади як узагальнюючий чинник її розвитку, параметри та показники даного явища є тими важелями, на які повинна спиратися наука і практика у прискоренні адміністративного реформування.

Реформування у сфері місцевого самоврядування може давати потужний поштовх для прискорення розвитку суспільства в цілому. Можна навести досвід реформи самоврядування в Польщі, здійсненої урядом Тадеуша Мазовецького на початку 1990-х рр. Ось що писав про її наслідки відомий польський публіцист С. Братковський: "Місцеве самоврядування, надаючи самостійність гмінам, вивільнило динамізм та енергію, якої ніхто не сподівався. Малі містечка тепер чисті й освітлені, змінювали свій вигляд з місяця в місяць; уже за рік Польща стала іншою країною" [Цит. за 9]. Сучасна теоретична думка державного управління широко представлена

дослідниками в галузі місцевого самоврядування. Зокрема наукові пошуки в даному напрямку ґрунтовно розкриваються у працях В. Бабаєва, І. Дробота, В. Куйбіди, О. Лазора, В. Мамонової, С. Саханенка. С. Серьогіна, Ю. Шарова та ін. Але, в той же час, питання параметрів та показників знанневості територіальної громади ще не висвітлено в науці державного управління й потребують всебічного дослідження.

Територіальна громада в Україні є базовим суспільствотворюючим елементом, основним стрижнем місцевого самоврядування. Від її якісних характеристик, дієвості залежить загальний потуп суспільства, держави. Одним із якісних показників розвитку територіальної громади є ступінь її знанневості. На сьогодні досить поширеними є дослідження суспільства знань у цілому. У відомій е-енциклопедії «Wikipedia» на запит «Суспільство знань» (Knowledge society) можна знайти близько 985 000 відповідей. Одне з них – "Суспільство знань відзначається тим, що знання становлять найголовніший компонент будь-якої людської діяльності. Економічні, соціальні, культурні та всі інші дії стають дуже залежними від знань та інформації. У суспільстві знань саме вони стають головною творчою (креативною) силою" – щоб підкреслити, що головною цінністю є інвестиції в нематеріальний, людський і соціальний капітал, а основною рушійною силою – знання і творчість [11].

На початку ХХІ ст. у книговидавничій, бібліотечно-інформаційній сфері особливої актуальності набула проблема визначення ролі та місця паперових носіїв інформації в суспільстві, що стрімко змінюється. Така ситуація обумовлена двома чинниками. Один із них — необхідність переходу від "епохи Гутенберга", коли основний обсяг знань людства зберігався в документах на паперових носіях, до ери електронних інформаційних комунікацій [5]. Однак більш важливим є другий чинник: зростаючі вимоги суспільства до науково-інформаційного забезпечення його сталого розвитку. Саме ця обставина потребує кардинального переосмислення основ

бібліотечної справи та створення нової парадигми діяльності бібліотечно-інформаційних інституцій з урахуванням реалій сьогодення [4].

У 1959 р. професор Гарвардського університету Даніел Белл, якого вважають класиком соціології, під час виступу на міжнародному соціологічному семінарі в Зальцбургу (Австрія) вперше використав термін постіндустріальне суспільство. Ним визначався соціум, в якому індустріальний сектор втрачає провідну роль, а головною рушійною силою стають наукоємні (високі, тонкі) технології. Це визначення і сьогодні повністю відповідає реаліям — його можна вважати класичним. Префікс “пост” допускає неоднозначність при тлумаченні основної сутності суспільства. Конкретизацію цієї сутності зробив Пітер Друкер, класик менеджменту, професор декількох американських університетів і консультант найбільших фірм США, який у 1966 р. увів у науковий обіг термін “суспільство знань” (knowledge society), що визначає тип економіки, в якій знання відіграють вирішальну роль, а їх виробництво стає джерелом розвитку [2].

У вищенаведеному контексті цей термін фігурував у науковому середовищі до 80-х рр. ХХ ст., адекватно описуючи розвиток суспільства. Якщо раніше високі технології приводили до зародження в суспільстві “острівків знань”, то персональні комп'ютери вкупі з Інтернет обумовили лавиноподібне поширення глобальних інформаційно-комунікаційних технологій. Успіхи в даній сфері були настільки разючими, що в засобах масової інформації суспільство почали називати інформаційним. Цей термін перейшов і в лексикон політиків, про що свідчить, наприклад, поява такого програмного документа, як “Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства”, що була прийнята лідерами країн “великої вісімки” у 2000 р. [7].

Сучасна інформаційна революція стала можливою лише завдяки збігові кількох факторів: появі цифрових способів обробки інформації; бурхливому розвитку електроніки; опануванню людиною космосу і створенню

спутникових технологій зв'язку; розробці інформаційних мережевих технологій і створенню Інтернету [3].

Віддаючи належне ролі та значенню інформаційно-комунікаційних технологій, слід констатувати, що вони — не єдина наукоємна галузь. У зробленому у 2000 р. у США фундаментальному прогнозі розвитку світу до 2015 р. йдеться про пріоритетний розвиток поряд з інформаційними технологіями й біотехнологій [10]. Сьогодні в розвинених країнах зростаючу увагу почали приділяти новітньому напрямку — нанотехнологіям. Тому цілком логічною вбачається прийнята на 32-й Генеральній конференції ЮНЕСКО (Париж, 2003 р.) рекомендація використовувати термін “суспільство знань”, а не “інформаційне суспільство” [6]. Як правило про цю рекомендацію ЮНЕСКО нагадує у своїх публічних виступах її генеральний директор Коїтиро Мацуура. Очевидно і в Україні необхідно повернутися до класичного визначення сучасного етапу розвитку суспільства, що було введено в науковий обіг ще в 50-60-і рр. ХХ ст. [4].

Віднині людство приречене на вічне поєднання думки й дії, теорії суспільства знань і його практичної побудови. Розриву у часі між ними вже ніколи не існуватиме, стверджує Д. Дзвінчук [1].

На сьогодні існує узагальнена методологія оцінювання знань (Knowledge Assessment Metodology) Світового Банку, що дозволяє здійснювати міжнародні порівняння розвитку країн безпосередньо за критеріями суспільства знань (індекс знань = “Інноваційна система” + “Освіта і людські ресурси” + “Інформаційно-комунікативні технології”) [8]. Дану методику можна на початковому етапі застосовувати й для оцінки рівня знанневості територіальної громади в Україні.

Отже, параметри та показники знанневості територіальної громади є факторіальним матеріалом для ґрунтового дослідження місцевого самоврядування як явища, вони ще не знайшли чіткого наукового обґрунтування й узгодженості на понятійному рівні серед науковців різних галузей суспільних знань. Їх чітке визначення дасть можливість більш

вивірено здійснювати практичні кроки по прискоренню реформ суспільства в цілому.

Для подальшого дослідження необхідне більш широке обговорення на теоретичному рівні запропонованого напрямку дослідження функціонування й розвитку територіальної громади.

Список використаних джерел

1. Д. Дзвінчук Суспільство знань — чергова мрія чи реальність майбутнього? — Режим доступу : <http://www.viche.info/journal/923/>.
2. Друкер П. Энциклопедия менеджмента: Восьмнадцать лет Друкера в одной книге: лучшие работы по менеджменту, написанные за 60 лет / О. Л. Пелявский ; [пер. с англ.]. — М.; СПб.; К. : Изд. дом "Вильямс", 2004. — 421 с.
3. Згуровський М. Суспільство знань та інформації — тенденції, виклики, перспективи // Дзеркало тижня. — 2003. — 30 травня.
4. Костенко Л. Й. Бібліотека суспільства знань: концептуальна модель // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. — 2006. — № 1. — С. 23–28. — Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/libdoc/06klibsz.html>.
5. Маршалл Мак-Люэн. Галактика Гутенберга: Сотворение человека печатной культуры / Мак-Люэн Маршалл. — К. : Ника-Центр, 2003. — 432 с. — Режим доступу : http://yanko.lib.ru/books/cultur/mcluhan=galaktika_gutenberg=ann.htm.
6. Об итогах 32-й Генеральной конференции ЮНЕСКО: справка / Российский комитет Программы ЮНЕСКО "Информация для всех". — Режим доступу : <http://www.ifap.ru/pr/2003/011020b.doc>.
7. Окинавская хартия глобального информационного общества [Электронный ресурс] / Kyushu-Okinawa Summit, 2000. — Режим доступа : http://www.nbuv.gov.ua/law/00_gio.html.
8. Програмні засади розбудови суспільства знань: світовий досвід для України. — Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/Monitor/may/9.htm>.
9. Шаповалов О. Надаймо самостійності, вивільнімо динамізм та енергію // Віче. — Режим доступу : <http://www.viche.info/journal/147/>.
10. Global Trends 2015: A Dialogue About the Future With Nongovernment Experts [Electronic resource] / The Central Intelligence Agency. — Way of access: <http://www.odci.gov/cia/reports/globaltrends2015/>.
11. Knowledge society. Режим доступу : http://en.wikipedia.org/wiki/Knowledge_society.

Kutz Yu. O. Options and territorial indicators znannyevosti community.

In an article on the parameters and indicators znannyevosti territorial communities, research and defined more clearly allows to conduct local government reform as the basis for reform in society.

Key words: Territorial community, local government, local community znanyevist

Куц Ю. А. Параметры и показатели знанневости территориальной громадой.

Рассмотрены параметры и показатели знанневости территориальной громады, исследование и определение которых дает возможность более четко проводить реформирование местного самоуправления как основы проведения реформы в обществе в целом.

Ключевые слова: Территориальная громада, местное самоуправление, знаявисть територіальної громади